

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמות: חברי הכנסת

//פ

הצעת חוק פטור ממס ערך מוסף למוצרי מחזור, התשפ"ב-2022

תיקון חוק מס ערך מוסף (1)	אחרי סעיף 30(א) (19) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, יבוא:
(20) במכירת מוצרי מחזור. בסעיף זה, "מוצרי מחזור" – תחבושות היגיניות, טמפונים, מגני תחתונים, תחתוני מחזור, גביעוניות ומוצרים דומים.	

דברי הסבר

הצעת חוק זו נוסחה על ידי [מכון זולת לשוויון זכויות אדם](#).

מחזור חודשי הוא חלק משגרת החיים של חלק משמעותי מאוכלוסיית ישראל והעולם. למרבה הצער, במקרים רבים עדיין המחזור הנשי והוסת נחשבים לנושא שיש לגביו רגישות חברתית, סטיגמה שלילית או השתקה.

בשל הצורך לרכוש את המוצרים המיועדים לשימוש בימי הוסת של המחזור החודשי באופן שגרתי, הדבר משפיע על יוקר המחיייה. מעבר להשפעה על יוקר המחיייה באופן כללי, ישנה תופעה עולמית המכונה "עוני מחזור" ונוגעת לקושי לעמוד בנטל הכלכלי של רכישת מוצרי ההיגיינה למחזור וההשלכות השליליות הכרוכות בכך.

על פי הנתונים לשנת 2021 שרוכזו על ידי מנהל המחקר בביטוח הלאומי, עולה כי שיעור הנשים העניות בישראל גבוה יותר משיעור הגברים העניים: 23.1 אחוז מהנשים הבוגרות (מעל גיל 18) הן עניות, לעומת 18.2 אחוז מהגברים הבוגרים. בשנת 2021, 22,000 משפחות שבראשן עומד הורה עצמאי קבלו קצבה להבטחת הכנסה כאשר בראש 95 אחוז מהן עומדות נשים. סך המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה היה 83,500 משפחות בממוצע לחודש.¹

על רקע העלויות של מוצרי המחזור וחיוניותם, יש לחוסר הגישה אליהם השלכות חינוכיות, מעמדיות, חברתיות ובריאותיות. בין היתר, לפי דו"ח אונסק"ו,¹ מ-10 נערות באפריקה מדרום לטהרה הפסידו

¹ הביטוח הלאומי, [לקראת יום האישה הבינלאומי – כ-23.1% מהנשים הן עניות לעומת 18.2% מהגברים](#), אתר הביטוח הלאומי, 7.3.2022.

ימי לימודים בשל חוסר גישה למוצרי מחזור.² מחקר שנערך בארצות הברית מצא כי 1 מ-5 נערות במערכת החינוך התקשו לרכוש מוצרי מחזור ו-4 מ-5 לא הגיעו לשיעור או הכירו כאלה שלא הגיעו לשיעור בגלל חוסר גישה למוצרי מחזור.³ סקר בניו זילנד מצא שכ-12 אחוז מהילדות והנערות בגילאים 9-13 דיווחו על קושי בגישה למוצרי מחזור וכי 94,788 בגילאים 9-18 ממשיקי הבית העניינים ביותר במדינה לא יכלו לקנות מוצרי מחזור ונעדרו מבית הספר בתקופת המחזור.⁴ סקר שנערך בקנדה גילה שכמעט שני שלישים מהנערות והנשים בגילאים 14-55 נאלצו להחמיץ פעילות בגלל הוסת וחששות מחוסר גישה למוצרי מחזור, בעוד שכמעט 58 אחוז חשו את הצורך לשקר לגבי הוסת או להסתיר מוצר מחזור.⁵

בשנת 2017, משרד הכלכלה והתעשייה ערך מחקר בתחום יוקר המחייבה אשר השווה מחירים בישראל של שלושה סוגים של מוצרי היגיינה למחזור – תחבושות היגייניות, טמפונים ומגני תחתונים – עם מחיריהם של מוצרים אלה ב-15 מדינות מערביות. במחקר נמצא שמוצרים אלה יקרים בישראל מממוצע המחירים שלהם במדינות האחרות: תחבושות היגייניות היו יקרות בכ-9 אחוז, מגני תחתונים בכ-18 אחוז וטמפונים בכ-27 אחוז.⁶

מחקר שערך מרכז המחקר והמידע של הכנסת מצא שמקובל בעולם להשתמש בכלים פיסקליים כדי להוריד את מחיריהם של מוצרי היגיינה למחזור.⁷ מבדיקת המצב במדינות שונות, עולה שהכלי המרכזי בהקשר הזה הוא הטלת שיעור מע"מ מופחת או פטור ממע"מ על מוצרי מחזור. בין היתר, השימוש הגובר בשיעורי מע"מ מופחתים על מוצרי מחזור ניכר בכמה ממדינות האיחוד האירופי. עם המדינות שהפחיתו את שיעורי המע"מ על מוצרי מחזור נמנות אוסטריה, אסטוניה, בלגיה, גרמניה, הולנד, ספרד, צרפת ופולין (לפי דיני המס של האיחוד, המדינות החברות אינן רשאיות להוריד את שיעור המע"מ על מוצרי צריכה מתחת ל-5 אחוז או לתת פטור מוחלט ממע"מ).⁸

בנוסף, באירלנד מוטל מע"מ בשיעור 0 אחוז על תחבושות היגייניות וטמפונים מאז שנת 1975 (טרם הצטרפותה לאיחוד);⁹ לאחר יציאתה של בריטניה מהאיחוד הוחלט במדינה לפטור מוצרי מחזור ממע"מ ופטור זה נכנס לתוקף בתחילת שנת 2021;¹⁰ שר הבריאות האוסטרלי אישר חקיקת משנה הפוטרת מוצרי היגיינה ממע"מ ופטור זה נכנס לתוקף בתחילת שנת 2019;¹¹ בשנת 2016 אושר

UNESCO, [Teaching and learning: achieving quality for all; EFA global monitoring report, 2013-2014](#), UNESCO Publishing & The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2014; Oni Lusk-Stover, Rosemary Rop, Elaine Tinsley & Tamer Samah Rabie, [Globally, periods are causing girls to be absent from school](#), *World Bank Blogs*, 27.6.2016

ThinX & Period, [State of The Period: The Widespread Impact of Period Poverty on US Students](#), *shethinx.com*, 2019

New Zealand Ministry of Education, [IKURA | Manaakitia te whare tangata – Period Products in Schools](#), *education.govt.nz*

Plan International and Nanos, [Views of Canadian Girls and Women on Menstrual Hygiene](#), *nanos.co*, May 2019

משרד הכלכלה והתעשייה, [הפחתת יוקר המחייבה במשק הישראלי: השוואה בינלאומית – מוצרי היגיינה נשית](#), משרד הכלכלה והתעשייה, ספטמבר 2017.

רמי שוורץ, [כלים להנגשת מוצרי היגיינה נשית: מבט משווה](#), הכנסת – מרכז המחקר והמידע, 17.2.2022.

European Commission, [VAT rates applied in the member states of the European Union: Situation at 1st January 2021](#), *ec.europa.eu*

Government of Ireland, [Period Poverty in Ireland: Discussion Paper](#), *Period Poverty Sub-Committee, National Strategy for Women and Girls 2017-2020*, 8.2.2021

Antony Seely, [VAT on Sanitary Protection](#), *House of Commons Library*, 9.8.2021¹⁰

Parliament of Australia, [Removing GST on Feminine Hygiene Products](#), *aph.gov.au*, 29.11. 2018¹¹

בפרלמנט בקנדה חוק אשר הוסיף מוצרי מחזור לרשימת המוצרים הפטורים ממע"מ¹²; גם בכמה ממדינות ארה"ב הוחלט בשנים האחרונות לפטור מוצרי היגיינה נשית ממע"מ.¹³

העדר הגישה בישראל למוצרי היגיינה לשימוש בימי הוסת של המחזור החודשי עלול לפגוע בכבוד האדם, בזכות לבריאות, בזכות לשוויון, לגרום לתחושות בושה והשפלה, לתת לגיטימציה לסטיגמות שליליות וכן לקבע תפיסות של אפליה פסולה. לכן, מוצע לפטור באופן מלא מוצרי מחזור ממע"מ.

Postmedia News, [Federal government taking the tax off tampons and other feminine hygiene products, effective July 1](#), *nationalpost.com*, 28.5.2015¹²

ACLU and Period Equity, [The Unequal Price of Periods – Menstrual Equity in The United States](#), *aclu.org*¹³

